

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
КОНСТИТУЦИЯ СУДЫ
БИЛГЕЛӘМӘСЕ

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2006 елның 24 мартандагы 126 номерлы каары белән расланган Татарстан Республикасында гражданныарның аерым категорияләренә торак һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә ташлама-субсидияләр бирү тәртибе һәм шартлары турында нигезләмәнең 1.1 пункты, шулай ук 2.4 пунктындагы дүртенче һәм алтынчы абзацлары белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданка А.Н. Болдырева шикаятен карауга алудан баш тарту турында

Казан шәһәре

2019 елның 28 ноябрे

Татарстан Республикасы Конституция суды, Рәисе Ф.Г. Хөснәтдинов, судьялары Ф.Р. Волкова, Л.В. Кузьмина, Э.М. Мостафина, Р.Г. Сәхиева, А.Р. Шакараев составында,

суд утырышында «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 44 статьясы нигезендә гражданка А.Н. Болдырева шикаятен алдан өйрәнгән судья А.Р. Шакараев бәяләмәсен тыңлаганнан соң

ачыклады:

1. Татарстан Республикасы Конституция судына Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2006 елның 24 мартандагы 126 номерлы каары белән расланган Татарстан Республикасында гражданныарның аерым категорияләренә торак һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә ташлама-субсидияләр бирү тәртибе һәм шартлары турында

нигезләмәнең (алга таба шулай ук — Нигезләмә) 1.1 пункты, шулай ук 2.4 пунктындагы дүртенче һәм алтынчы абзацлары белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуға карата 2019 елның 28 июнендә гражданка А.Н. Болдыревадан шикаять алынды.

Нигезләмәнең 1.1 пункты буенча ул Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә торак һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләүдә ташламага хокукуы булган гражданнарның аерым категорияләренә субсидияләр бирү тәртибен һәм шартларын регламентлаштыра.

Нигезләмәнең 2.4 пунктындагы дүртенче абзацы белән торак урын һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләү буенча бурыч булган очракта, ташлама-субсидияләр бирү барлыкка килгән бурычларны түләп бетергәнгә һәм (яки) аны түләп бетерү буенча килешу төзегәнгә һәм (яки) алучы тарафыннан үтәлгәнгә кадәр туктатып торыла дип билгеләнгән.

Нигезләмәнең 2.4 пунктындагы дәгъва белдерелә торган алтынчы абзацы ташлама-субсидия бирүне туктату (яңадан башлау) турындагы карап алучыга гариза бируче тарафыннан гаризада курсәтелгән ысул белән (почта адресы буенча язма рәвештә, электрон почта адресы буенча электрон документ рәвешендә, телефонга СМС-хат итеп) хәбәр ителә дип билгели.

Шикаյттән һәм аңа күшымта итеп бирелгән документларның күчермәләреннән күренгәнчә, мөрәжәгать итүче — алты бала анасы. «Татарстан Республикасында халыкка адреслы социаль ярдәм курсәту турында» 2004 елның 8 декабрендәге 63-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә аңа Нигезләмә буенча торак һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә ташлама-субсидияләр бирелә. Шул ук вакытта, аның фикеренчә, Нигезләмәнең 1.1 пунктында торак һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә ташлама алу хокукуна ия булган гражданнарның аерым категорияләренә кем керүе ачыкланмаган, шуннан чыгып, күпбалалы гайләләргә һәм, аерым алганда, аның гайләсөнә карата дәгъва белдерелә торган каарны куллану мөмкинме икәнлеге аңлашылмый.

Шулай ук, гражданка А.Н. Болдырева Татарстан Республикасы Хезмәт,

халыкны эш белән тәэмин итү һәм социаль яклау министрлыгының 2014 елның 1 декабрендәге 670 номерлы боерыгы белән расланган Торак урын һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә ташлама-субсидия билгеләү буенча дәүләт хезмәте күрсәтүнең административ регламенты нигезләмәләре дәгъва белдерелә торган Нигезләмәгә каршы килә дип күрсәтә. Күрсәтелгән Административ регламентның 2.4 пунктының «Стандартка карата таләпләр эчтәлеге» графасы буенча ташлама-субсидия бирү (бирүдән баш тарту) турында карап гариза һәм регламентның 2.5 пунктында күрсәтелгән документлар теркәлгән көннән (ведомствоара хезмәттәшлек каналлары буенча рәсми мөрәжәгать жибәрү кирәк булмаган очракта) биш эш көне эчендә кабул ителә; ведомствоара хезмәттәшлек каналлары буенча документлар соратып алу кирәк булганда, дәүләт хезмәтен күрсәтү срокы ун эш көненә кадәр озайтыла. Нигезләмәнең 1.2 пункты буенча, ташлама-субсидияләр бирү турындагы караплар ведомствоара хезмәттәшлек каналлары буенча документлар соратып алу зарурлыгына бәйсез рәвештә, документлар кергән көннән алыш, биш көн эчендә Республика матди ярдәм (компенсация түләүләре) үзәге бүлекләре тарафыннан кабул ителә.

Мөрәжәгать итүче билгеләп үткәнчә, Нигезләмәнең 2.4 пунктындагы дәгъва белдерелә торган дүртенче абзацы нигезендә аңа ташлама-субсидияләр түләү 2019 елның февраленнән каты көнкүреш калдыкларын чыгару һәм су белән тәэмин итү хезмәтләре өчен түләү булмауга бәйле рәвештә туктатылган. Гражданка А.Н. Болдырева нигезләмәнең 2.4 пунктындагы дүртенче абзацы, элек гамәлдә булган, шулай ук хәзер гамәлдәге редакциясендә дә, ташлама-субсидияләр түләүне туктатып тору өчен нигез булырлык коммуналь хезмәтләр өчен түләү буенча бурыч барлыкка килергә тиешле чорны билгеләмәүдә үзенең хокуклары бозылуын күрә. Шул рәвешле, аның фикеренчә, әлеге мәсьәлә хокук кулланучы каравына калдырылган һәм вәкаләтле органнар һәрбер бурычлыга карата индивидуаль рәвештә бурыч жыелуның теләсә кайсы чорында түләүләрне туктатып тору турында карап кабул итә ала. Мөрәжәгать итүче күрсәткәнчә, аның гайләссе өчен ташлама-

субсидия суммасы шактый, ә бу билгесезлек һәр очракта да норманы төрлечә аңлатырга мөмкинлек бирә һәм гражданның, үз чиратларында, вакытлы финанс кыенлыклары булган очракта коммуналь хезмәтләр өчен түләми торырга мөмкин булган сроклар турында төгәл күзаллаулары юк. Моннан чыгып, ул түләүне туктатып тору өчен нигез булырлык бурычлары булган чор дәгъва белдерелә торган Нигезләмәдә билгеләнергә тиеш дип саный.

Гражданка А.Н. Болдырева шулай ук ташлама-субсидия бирүне туктатып тору турында хәбәр аңа жибәрелмәгән дип билгеләп үтә. Аның фикеренчә, Нигезләмәнәң 2.4 пунктының дәгъва белдерелә торган алтынчы абзацы ташлама-субсидия бирүне туктатып тору турындагы мәгълүматны ташлама-субсидия алучыга житкерүү срокларын билгеләмәгәнгә күрә мондый хәл килеп чыккан. Шикаять белдерелә торган Нигезләмәдә билгеле срокларның булмавы, ул санаганча, вәкаләтле органга әлеге мәсьәләне хәл иткәндә чикләнмәгән каралуга хокук бирә.

Моннан тыш, мөрәжәгать итүче дәгъва белдерелә торган нормалар торак урын һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләү буенча бурычларның сәбәпләрен билгеләү зарурлыгын күздә тотмый, шуңа күрә, алар барлыкка килгәндә, ташлама-субсидияләр бирү социаль яклау органнары тарафыннан автомат рәвештә туктатып торыла дип күрсәтә.

Бәян ителгәннәр нигезендә гражданка А.Н. Болдырева Татарстан Республикасы Конституция судыннан Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2006 елның 24 мартандагы 126 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасында гражданның аерым категорияләренә торак һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә ташлама-субсидияләр бирү тәртибе һәм шартлары турында нигезләмәнәң 1.1 пункты, шулай ук 2.4 пунктындагы дүртенече һәм алтынчы абзацларын Татарстан Республикасы Конституциясенең 28 (беренче һәм икенче өлешләр), 29 (беренче өлеш), 48 (икенче өлеш), 54 (беренче өлеш) һәм 58 (икенче өлеш) статьяларына туры килми дип тануны сорый, чөнки әлеге нормалар түбәндәгеләрне билгеләмиләр:

- күрсәтелгән Нигезләмәнең гамәлдә булуы кагыла торган гражданнар категорияләре;
- ташлама-субсидияләр түләүне туктатып тору өчен нигез булган бурыч барлыкка килергә тиешле чор;
- ташлама-субсидияләр бирүне туктатып тору турындагы мәгълүматны аны алучыга житкерүү сроклары;
- торак урын һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләү буенча бурычлар барлыкка килүү сәбәпләрен ачыклау зарурлыгы.

2. Россия Федерациясе Торак кодексының 160 статьясындагы 1 өлеше нигезендә гражданнарның аерым категорияләренә федераль законнар, Россия Федерациясе субъектлары законнары һәм жирле үзидарә органнары норматив хокукий актлары белән билгеләнгән тәртиптә һәм шартларда торак урыннар һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләү чыгымнарына компенсацияләр бирелергә мөмкин.

Татарстан Республикасында халыкның аерым категорияләренә социаль ярдәм күрсәту чаралары «Татарстан Республикасында халыкка адреслы социаль ярдәм күрсәту турында» 2004 елның 8 декабрендәге 63-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән, аның 2 һәм 8 статьяларының үзара бәйле нигезләмәләре эчтәлегеннән күренгәнчә, аерым алганда, торак һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә субсидияләр алу хокукуна ия затлар исәбенә, тәрбиягә алган балаларны да кертеп, 18 яшькә кадәрге өч һәм аннан да күбрәк баласы булган гайләләр керә. Күрсәтелгән социаль ярдәм күрсәту чараларын гамәлгә ашыру тәртибе, әлеге Татарстан Республикасы Законының 9 статьясы нигезендә, дәгъва белдерелә торган Нигезләмәдә Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты тарафыннан җайга салынган.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының шикаять белдерелә торган каарын үстереп, Татарстан Республикасы Хезмәт, халыкны эш белән тәэмин итү һәм социаль яклау министрлыгының 2014 елның 1 декабрендәге

670 номерлы боерыгы белән, тәрбиягә алган балаларны да кертеп, 18 яшькә кадәрге өч һәм аннан күбрәк балалары булган гайләләргә торак урын һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә ташлама-субсидия билгеләү буенча дәүләт хезмәте күрсәтүнең Административ регламенты расланган (алга таба шулай ук — Административ регламент).

Шулай итеп, Нигезләмәнең 1.1 пункты Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килү-килмәве турындагы мәсьәләдә билгесезлек юк, чөнки тәрбиягә алган балаларны да кертеп, 18 яшькә кадәрге өч һәм аннан күбрәк балалары булган гайләләрне социаль ярдәм чарапарын алу хокукина ия гражданнар категориясенә кертүче республика законнарының башка нормалары белән системалы берлектә кулланылырга тиеш.

Нигезләмәнең 1.2 пунктының Административ регламентның 2.4 пункты нормалары белән килешмәве турындагы гражданка А.Н. Болдырева қуйган мәсьәләгә карата, торак һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә ташлама-субсидияләр бирү (биrudән баш тарту) турында карап кабул итү срокларын билгеләү өлешендә Татарстан Республикасы Конституция суды мөрәжәгать итүче тарафыннан күрсәтелгән аспектта аны хәл итү, барыннан да элек, Административ регламентның үзенең эчтәлеген тикшерүне күздә tota дип билгеләп үтә. Эмма Татарстан Республикасы министрлыклары тарафыннан кабул ителә торган норматив хокукий актларның конституциячеллеген гражданнарының шикаятыләре буенча тикшерү «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясында билгеләнгән компетенциясенә керми.

Мөрәжәгать итүченең шикаять белдерелә торган нигезләмәләрдә ташлама-субсидияләр түләүне туктатып тору өчен нигез булырлык бурычлары булган чорны билгели торган нормаларның булмавы өлешендә, ташлама-субсидияләр бирүне туктатып тору турындагы мәгълүматны аны алучыга житкерү срокларына кагылышлы сорауларга, шулай ук торак урын һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләү буенча бурыч барлыкка килү сәбәпләрен ачыклау зарурлыгын беркетә торган нормаларга килгәндә, алар Татарстан

Республикасы Конституция судының карау предметы булган иде инде.

Татарстан Республикасы Конституция суды үзенең 2019 елның 5 июлендәге 84-П номерлы карапында дәгъва белдерелә торган жайга салу торак урын һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләү буенча бурыч барлыкка килгән очракта ташлама-субсидия алу мөмкинлеген тәэмин итә торган конкрет хокукый чараларны нығыта дип күрсәтте. Мондый хокукый чаралар дип гражданның килешү төзү хокукин санарга кирәк, анда барлыкка килгән бурычны түләү шартлары һәм тәртибе, шулай ук гражданның бурычларын түләгәннән соң ташлама-субсидия алу хокуки билгеләнә, шул исәптән аны бирү туктатылып торган айлар өчен дә түләнә (Нигезләмәнең 2.4 пунктындагы бишенче абзацы). Гражданнарның ташлама-субсидия алу хокукин гамәлгә ашыру турыдан-туры торак урын һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләү буенча үз бурычларын намуслы үтәү белән бәйле булу фактын игътибарга алып, Татарстан Республикасы Конституция суды китерелгән хокукый чаралар вакытында түләү керту мөмкин булмаган хәлдә калган гражданнар өчен житәрлек дәрәҗәдә яклау функциясен тәэмин итә дигән нәтижәгә килә. Шунда бәйле рәвештә, моңа өстәп, асылда гражданнарны торак урын һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләү чыгымнарын үз вакытында үтәү буенча законнар белән регламентланган вазыйфаларыннан азат итүче нинди дә булса срок билгеләү гамәлдәге жайга салу кысаларында объектив зарурлыкка ия түгел, ә үзеннән-үзе мондый срокның булмавы гражданнарның конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылу турында сөйли алмый.

Ташлама-субсидия бирүне туктатып тору турындагы мәгълүматны аны алучыга житкерү сроклары булмау өлешендә Нигезләмәнең 2.4 пунктының конституциячеллегенә карата Татарстан Республикасы Конституция суды югарыда аталган карапда күрсәтелгән аспектта аны бәяләү Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2005 елның 22 гыйнварындагы 20 номерлы карапы белән расланган Торак урын һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә субсидияләр һәм айлык акчалата түләүләр бирү системасында катнашучы оешмалар арасында мәгълүмат алмашу тәртибе (алга таба —

Тәртип) нигезләмәләренә мөрәжәгать итмичә мөмкин түгел дип күрсәтте. Шулай итеп, әлеге Тәртипнең 6 пунктындагы 8 пунктчасы нигезендә, торак урыннар һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләү буенча бурычларның булмавы турында, бурычларны түләү буенча гражданнар тарафыннан килешүләр төзү һәм (яки) үтәү турында мәгълүматларны исәпләү һәм тапшыру хисаптан соң килүче айның 3 числовына кадәр электрон формада бирелә. Тәртипнең 6 пунктындагы 20 пунктчасы нигезендә алга таба кредит учреждениеләре тарафыннан гражданнарның шәхси (кертем) счетларына күчерү һәм почта элемтәсе бүлекләре яки түләүләрне китереп бири оешмалары тарафыннан илтеп житкөрү өчен торак урын, коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә субсидияләр күчерү түләү аеның 9 числовына кадәр башкарыла.

Китерелгән нигезләмәләрнең шикаять белдерелә торган норма белән логик-хокукый бәйләнешен, шулай ук алар тарафыннан җайга салына торган хокук мөнәсәбәтләре өлкәсенең бердәм табигатен исәпкә алып, әлеге сроклар ташлама-субсидия алучыга аны бири туктатып тору турында хәбәр иткәндә дә тигез дәрәжәдә кулланыла дигэнне аңлата. Димәк, дәгъва белдерелә торган җайга салу нормасында ташлама-субсидия бири туктатып тору турындагы мәгълүматны аны алучыга житкөрү срокларын билгели торган җайга салуның булмавы мондый хәбәр итү чоры ирекле һәм чикләнмәгән вакыт эчендә мөмкин булуы турында белдерми.

Татарстан Республикасы Конституция суды әлеге карапда шулай ук гражданның торак урын һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләү буенча бурычлары булуы үзеннән-үзе социаль ярдәм күрсәтү чарапарын туктатып тору яисә аларны күрсәтүдән баш тарту өчен һичшикsez нигез була алмый, чөнки гражданга торак урын һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә ташлама-субсидия бири мәсьәләсе буенча вәкаләтле орган тарафыннан карап кабул ителгәнгә кадәр торак урын һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләү буенча бурычлар барлыкка килү сәбәпләре билгеләнергә тиеш дип күрсәтте. Торак урын һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләү буенча бурычлар барлыкка килүнен житди сәбәпләре булган очракта вәкаләтле орган тарафыннан

гражданга социаль ярдәм күрсәтү чараларыннан баш тартылырга тиеш түгел.

Шулай итеп, гражданка А.Н. Болдырева куйган мәсьәләләр Татарстан Республикасы Конституция судының үз көчендә булган югарыда аталган каарында асылда хәл ителгән иде инде, ә мөрәҗәгать итүченең шикаяте билгеләнгән таләпләр нигезендә карала алмый, бу «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 46 статьясындагы беренче өлешенең 2 һәм 3 пунктлары нигезендә аны карауга алудан баш тартуга нигез булып тора.

Бәян ителгәннәрдән чыгып һәм «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясына, 39 статьясындагы икенче өлешенең 1 пунктына, 46 статьясындагы беренче өлешенең 1, 2 һәм 3 пунктларына, 66 статьясындагы бишенче өлешенә, 67 статьясындагы беренче һәм икенче өлешләренә, 69, 72, 73 һәм 101 статьяларына таянып, Татарстан Республикасы Конституция суды

билгеләде:

1. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2006 елның 24 мартандагы 126 номерлы каары белән расланган Татарстан Республикасында гражданнарның аерым категорияләренә торак һәм коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә ташлама-субсидияләр бирү тәртибе һәм шартлары турында нигезләмәнең 1.1 пункты, шулай ук 2.4 пунктындагы дүртенче һәм алтынчы абзацлары белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданка А.Н. Болдырева шикаятен карауга алудан баш тартырга, чөнки билгеләнгән таләпләр нигезендә шикаяте карала алмый.

2. Бу шикаять буенча Татарстан Республикасы Конституция суды Билгеләмәсе катый һәм аңа карата шикаять бирелми.

3. Әлеге Билгеләмәнең күчермәсен гражданка А.Н. Болдыревага һәм Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетына жибәрергә.

4. Элеге Билгеләмә «Татарстан Республикасы Конституция суды хәбәрләре»ндә һәм «Татарстан Республикасының хокукый мәгълүматның рәсми порталы»нда (PRAVO.TATARSTAN.RU) басылып чыгарга тиеш.

№ 35-О

**Татарстан Республикасы
Конституция суды**